

ר' יוחנן ורבי יהושע בן לוי – כעשרה מקומות.
 כשמונה פעמים – ר' שמעון ברבי ור' חייא.
 שש פעמים – ר' אליעזר ור' יוסי בר חנינא; רב חסדא ור' יצחק בר אבדימי.
 חמש פעמים – ר' יהודה ור' נחמיה. (ובמדרשים יש פעמים רבות נוספות).
 ארבע פעמים – רב חסדא ורב המנונא.
 שלש פעמים – ר' יוסי בר אבין ור' יוסי בר זבידא; רב ולוי; ר' זירא ור' אבא בר ממל; ר' זירא ורב
 שמואל בר יצחק; רב מרי ורב זביד.
 פעמיים – רבי ור' חייא; ר' יעקב בר אידי ור' שמואל בר נחמני; ר' יוחנן ור' חנינא; רב הונא ור' חייא
 בר רב; רב יהודה ורב עינא; רבי חייא בר אמי ור' אסי; ר' אמי ור' יצחק נפחא; ר' לוי בר חמא ור'
 חנינא; אבהו בר איהי ומנימין בר איהי.
 ועוד מחלוקות סתמיות חד-פעמיות מצאנו אצל זוגות חכמים שונים.
 ויש גם זוגות חכמים ידועים, שלא מצינו אצלם אף פעם אחת מחלוקת בלתי מסוימת בשמותם – כגון:
 רבה ורב יוסף; אביי ורבא; רב פפא ורב זביד.

דף קיג

זכי שכיר עובר משום בל תגזול? יש לדקדק: כיון שאמרנו שבעל הבית מדקדק וזוכר הרי שב הדבר
 לדין תורה ופטור, ומה מקשה. אך הואיל ויש עדים ששכרו ונתחייב לו ועדיין הוא בתוך זמנו, והשכיר
 נושא את נפשו לדבר ומדייק היטב, יש להם לחכמים לתקן שבועה עכ"פ ולא לפוטרו מכל וכל כדין
 כופר הכל, וכיון שכן, עדיף לתקן שבועה לשוכר ולא לבעל הבית משום כדי חייו של השכיר (עפ"י
 רמב"ן. וער"ן).

אמר שמואל: שליח בית דין מנתח נתוחי – אין, אבל משכוני – לא. תימא אם כן היאך יכפו פריעת
 חוב על המסרבים לפרוע חובותיהם [והלא בית דין כופים על כל מצוות עשה עד שתצא נפשו, ובכלל
 זה מצות פריעת בעל חוב]?
 ויש מי שפרש 'מנתח נתוחי' – מנתחו ומושכו וכופהו להכנס לביתו ולהוציא לו העבוט החוצה, אבל לא
 יכנס הוא בעצמו לביתו למשכנו.

ורבנו תם פרש שאין מדובר כאן על משכון הניטל לצורך פרעון, שהגיע הזמן ואינו רוצה לפרוע, אלא
 המדובר על משכון שנועד לבטחון המלוה (בתוך זמנו, שרואה שמבזבז מעותיו ורוצה להיות בטוח
 שיפרענו בבוא הזמן. או גם לאחר שהגיע הזמן אלא שאינו רוצה ליטלו בתורת פרעון. סמ"ע ועוד). ואכן
 אם הגיע הזמן ומסרב לפרעו – שליח ב"ד נכנס לביתו וממשכנו (רא"ש. והובאה שיטה זו בשו"ע חו"מ צו, טו
 בשם 'יש מי שאומר'. וע"ע בשו"ת הרא"ש י"א, ז; שו"ת הריב"ש שצו; משך חכמה תצא כדי בבאור הספרי).
 וכן לענין איסור נטילת כלי אוכל נפש מאת הלווה – לא אסרה תורה אלא כשנוטלם כבטחונות, אבל
 אם בא ליטול בתורת פרעון, רשאי ליטול על ידי שליח ב"ד כל הכלים (מלבד כלי תשמישו החיוניים
 לו ביותר, שמסדרין לבעל חוב כדלהלן). שלא הקפידה תורה אלא על שביתת הכלים הללו, שישבתו
 ממלאכתם כל זמן שהם אצל המלוה שהרי אינו רשאי להשתמש בהם כל זמן שהם אצלו בתורת משכון
 (משום רבית. ע' רש"י להלן ושא"ר; ש"ך), אך לא כשנוטלם בתורת פרעון.

ואפילו בגד אלמנה מותר ליטלו כפרעון, אם הוא יותר מכדי סידור שמסדרין לבעל חוב (עפ"י נמוקי יוסף ועוד. וע' שו"ע הגר"ז הל' הלוואה יב).
 ואולם כמה מן הראשונים חולקים על עיקר שיטה זו וסוברים שמצד הדין אין לשליח ב"ד להיכנס לביתו ולגבות. ואולם כתב הרמ"ה (מובא בטור חו"מ צו. וכיו"ב הביא שם מהר"ף) שאם אי אפשר להפרע ממנו אלא ע"י מישכון, שאינו מוצא לו קרקעות ומטלטלין אחרים, והלוה טוען שאין לו מה לשלם, והמלוה טוען אולי יש לו בביתו – דין הוא שיכנס שליח ב"ד לביתו ואם ימצא דבר – יטלנו. 'אף על גב דהאי מילתא לא איתמר בגמרא בהדיא, ורבותינו נמי לא(,) חזינו למיכתב מה דמיסתבר לן בה משום דמלאכת שמים היא. ואפילו הכי לא אורינן לה הלכה למעשה אלא היכא דאמיד לוח ולא משכח מידי מברא (=מבחוץ) לאישתלומי, לא מקרקעי ולא מטלטלין – שאין לך נעילת דלת גדולה מזו'.
 והביא שם עוד מספר התרומות שאין עושין כן אלא בדוחק וקושי גדול, ע"ש. וע"ע בחדושי הר"ן בשם תשובת הרי"ף.

ז'בעל חוב אפילו נתוחי לא, שלא יכנס לביתו ליטול משכונו. התוס' (והנמוקי יוסף) פרשו שאסור הדבר מדרבנן, גזירה שמא ייכנס לביתו וימשכנו מתוך שבהול על ממונו. (וגרסו כן בגמרא, 'גזרה שמא...').

(ולמאן דאמר 'לא עביד אינש דינא לנפשיה', אסור לתפוס ממנו בשוק אף ללא גזירה, באופן רגיל שאין פסידא, שיכול לתובעו בב"ד).

ואולם מדברי הרמב"ם משמע שאסור הדבר מן התורה, כל שנוטל ממנו חפץ בחזקה, אפילו בחוץ (כן כתב הסמ"ע צו סק"ז ועוד. וכן משמע להדיא בספרי, שגם בחוץ עובר בלאו דאורייתא – נתיב החסד פרק ז אות ה. וכן מבואר בתורי"ד, שגם בחוץ אסור מדאורייתא. ואמנם בקונטרס הראיות של נכדו, הרי"ז, מבואר לכאורה שמשום גזירה הוא.) וצריך לומר לשיטתו שמה שאמרו בגמרא – לדיחויא בעלמא (ערוך השלחן צו.ו. וע' בתוי"ט, שלהרמב"ם מה שאמרו בגמרא הוא טעמא דקרא, וע"ע הלא בפסוק לא נאמר אלא בית, ואם אנו אוסרין גם בשוק מן התורה, הגם שכתוב 'ביתו', על כרחך שאין הטעם שמא יבוא לבית, אלא שעצם הלקיחה שלא מדעת אסרה תורה, מה לי בבית מה לי בחוץ. וע' תורי"ד).
 [ואף להלכה דקיימא לן (חו"מ ד) 'עביד אינש דינא לנפשיה', יש לומר שזה דוקא בכלי שלו, שמכירו אצל חברו – מותר ליטלו ממנו בחזקה, אבל לא גביית כלי אחר (ומובאת שיטה זו ברמ"א בחו"מ ד. וע' אג"מ חו"מ ח"א ו). ועוד, לפירושו רבנו תם שאינו בא לגבותו כפרעון אלא כאמצעי לבטחון, כגון זה לא הותר לעשות דין לעצמו. (ר"ן; נמוקי יוסף). ועוד י"ל שגזרת הכתוב היא בהלוואה שלא לעבוס את הלווה. [ויש בירושלמי (גטין ה,א) טעם בדבר, כדי שלא יטול את כליו המובחרים], ודוקא בהלוואה, אבל בחובות אחרים כתשלום שכירות גניבה וגזילה ופקדון – מותר, כדלהלן קטו. ערוך השלחן].

(ע"ב) 'תא שמע: אם חבל תחבל שלמת רעך – בשליח בית דין הכתוב מדבר... תנאי היא דתניא...' ולתנא השני (ולשמואל) יתפרש אם חבל תחבל – בחוץ.

(אע"פ דפרכינן לעיל על שמואל מ'לא יחבל ריחים ורכב' וכו', הרי שהניחו בפשטות ש'חבלה' בפנים משמע, ושמואל לא תירץ שבחוץ משמע – י"ל שרצה לתרץ אפילו לפי דעתו של המקשה שמשמע בפנים, אלא שכאן אין לפרש בענין אחר (ע' תורי"ד). עוד יש לפרש שלזה כיוון רש"י לעיל 'חבילה – מתוך הבית משמע, דהא ריחים ורכב בגו ביתא שכיחי' – דדוקא קרא דריחים ורכב משמע דאירי בבית, אבל קרא ד'אם חבל תחבל שלמת רעך' מתפרש שפיר בחוץ שנוטלו בגדו מידו. ומה ששאלו לעיל גם מ'לא תחבל בגד אלמנה' – אפשר שמשמע לו שאין מדובר על בגד שעליה אלא שמונה בביתה).
 עוד יש לומר שמדובר בסוג חובות המותרים למשכן בתוך הבית, כדלקמן (קטו. ר"ן).

וכן יש לפרש שלפי אותה דעה עיקר הפסוק **אם חבל תחבל מדבר כשחבל באיסור** (תד"ה מחזיר. ואף להר"ן אפשר שלפי האמת הפסוק מדבר בעבר ומישכן, אלא שהר"ן בא לפרש מדוע הקשו בתמורה (ו) מהמשנה ולא מהכתוב עצמו – ועל זה כתב שאפשר לפרש את הכתוב באופנים אחרים כנזכר, ואולם אליבא דאמת שגם אם עבר ונטל באיסור – מועיל (וכמו שפסקו הפוסקים), מדבר הכתוב באופן זה).

'אבל לא לאשתו ולבניו ולבנותיו'. יש מי שכתב (ערוך השלחן צו, יט) שזה רק לענין דין 'מסדרין', אבל לענין מצות השבת העבוט, כלול בזה כל כלי שהוא נצרך לו או לאשתו שהיא כגופו. וכן בדברים הנצרכים לילדים קטנים אשר בביתו.

[ולענין מזונות, אין משאיר אלא כדי מזונותיו הוא לשלשים יום, וכסות – ל"ב חדש, ואין מחשבין לבני הבית (מלבד בבגדים השייכים להם שאינם שלו), הגם שחייב במזונות אשתו מדאורייתא. כי באמת היה צריך ליתן הכל למלוה אלא שזיכתה לו תורה שלא מן הדין, ורק לו זיכתה ולא לה. אך יש לומר שמאותן מזונות שמשאירים לו, חייב לזונה עפ"י פרישה שם את מא].

'מחרישה דכספא'. רבנו תם פרש (מובא בתוס' לעיל ד"ה ואת) שהכוונה למגרדת שמגרדין בה בבית המרחץ. שאין חורשין בשדה במחרשת כסף.

דף קיד

'ר' יעקב משמיה דבר פדא...'. דוק ותמצא בכל הש"ס לא נזכרו דברי בר פדא אלא בענינים שאינם שייכים בזמן הזה; ורובם ככולם בעניני קדשים, מקצתם בהלכות טומאה וטהרה, ועוד שתי הלכות, אחת בדיני נזירות ואחת בדין עדים וזממין שהעידו על יחוס פגום של כהן.

'אשכחיה רבה בר אבוב לאליהו דקאי בבית הקברות של עכו"ם, אמר לו: מהו שיסדרו בבעל חוב?...'. יש במדרש תלפיות (אות א), שהלך לשם כדי להציל נפש גוי מן המזיקין, לפי שעשה טובה לישראל בגולה (מובא בנן יהודע).

ומהר"ל פרש (בתדושי אגדות) שנגלה אליו שם מפני שידע שישאלנו כיצד עומד שם והלא כהן הוא, וישיב לו מה ששייב, ויתגלגל הדבר עד שיכניסנו לגן עדן, וכל אותו מעשה.

עוד באר, שהשאלות ששאל אותו בענין סידור בבעל חוב וברכה לערום – על ענין העניות הן, שהעניות עלולה להביא נזקים לבריות, כשבע"ח נושה בעני, וכן עלולה לחסר את האדם בעבודת בוראו, שמונעתו מלברך כשאינו לו בגד ללבוש, ע"ש באריכות. [גם יתכן שהעניות קשורה בנשיאת שם שמים בזולת, ככתוב 'לא יראה כן ערות דבר ושב מאחריך'. וכעין זה אמרו (בנדרים ז): שכל מקום שהזכרת השם מצויה שם עניות מצויה].

– אף על פי שהוראות איסור והתר אינן נקבעות בדברי הנביא, ואין אליהו אלא מברר ספקות שבמציאות (ע' שבת קח.), אעפ"כ ודאי אין כחו גרוע משאר חכמים שבדור (עפ"י מהר"ץ חיות).

(ע"ב) **'זלאו כהן הוא מר?!** רש"י: **'דאיכא למ"ד דאליהו הוא פינחס דכתיב ביה 'קנא קנאתי', וכן בפינחס 'בקנאו את קנאתי'.**

שכיר בזמנו – נשבע ונוטל. תקנת חכמים היא, מפני שבעל הבית טרוד בפועלים (ואינו זוכר היטב אם נתן אם לאו), וכדי להפיס דעתו הטילו שבועה על השכיר. [לדברי רבי יהודה (בשבועות מד): שכיר אינו נשבע אלא כשבעה"ב מודה במקצת, אבל אמר שילמתי הכל פטור (ונשבע שבועת היסת). ולחכמים בין במודה במקצת בין בכופר הכל, נשבע השכיר ונוטל. וכן הלכה (פוסקים)].

אם אין עדים על השכירות, מתוך שיכול לומר לא שכרתיך מעולם, נאמן בעל הבית לומר פרעתי (רב ושמואל ורבי יוחנן – שבועות מה; ראשונים)].

א. אם בעל הבית מודה במקצת באופן שעבר על כל תלין באותו מקצת שמודה – אינו נאמן (הג"א

ממהרי"ח בשם ר"י).

ב. אמר בעל הבית איני יודע – משלם בלא שבועה (הג"א ממהרי"ח בשם ר"י).

עבר זמנו (ותבעו לאחר) – אינו נשבע ונוטל. ופירשו הטעם, חזקה אין בעל הבית עובר משום כל תלין וחזקה אין שכיר משהה שכרו. ואם יש עדים שתבעו בזמנו (רב אסי) כלומר כל זמנו (עד שעבר הזמן. אביי. י"ג: רב חסדא) – הרי זה נשבע ונוטל, ופירש רב חמא בר עוקבא: כנגד אותו היום של תביעה.

יש מפרשים יום אחד לאחר זמנו בלבד, נותנים לו לישבע וליטול. ויש אומרים לעולם נותנים לו יום נוסף לאחר היום שתבע בו, כל שתובעו יום יום (עפ"י ר"ח; תור"פ). והרמב"ם כתב (יא, ו) שנותנים לו יום או לילה אחריו.

הר"ן נטה לומר שכל שתבעו שכיר כל זמנו, אעפ"י ששהה אחר כך זמן מרובה – נשבע בעל הבית שבועת התקנה.

אומן אומר: שתיים קצצת לי, והלה אומר: לא קצצתי לך אלא אחת – המוציא מחברו עליו הראיה (ונשבע בעל הבית (אם לא פרע כבר אותו מקצת שמודה) כדין מודה במקצת. שבועות מו), שאדם זוכר קציצתו ואין טרדתו משכחתו.

[לדעת רבי יהודה, גם בזה נשבע השכיר בזמנו ונוטל (עפ"י שבועות מו)].

מהרי"ף משמע שדינו כמודה במקצת דאוריתא. ואולם ר"י הלוי בן מגאש והרמב"ם (שכירות יא, ז) והרמב"ן והר"ן נקטו שיש כאן תקנה מיוחדת שבעל הבית נשבע, גם בכגון שפרע או אומר 'הילך'.

דף קיג (– קטז)

רעג. המלוה את חברו, באיזה דרך מותר לו למשכן את הלווה? מה מותר לו למשכנו? עבר ומישכן באיסור – מה דינו?

אסור לבעל חוב למשכן את הלווה (שלא בשעת הלוואה) אלא מרצונו, הן בבית הן בשוק, אלא ממשכנו על ידי בית דין. ולדברי שמואל, גם שליח ב"ד אסור לו להכנס לבית הלווה ולמשכנו (לא תבא... והאיש), אלא שומט ממנו חפציו בשוק. ואמרו שהדבר שנוי במחלוקת תנאים, ויש דעה שמותר לו להכנס לבית הלווה ולמשכנו (אם חבל תחבל שלמת רעך). ומכל מקום לא ימשכנו השליח דברים שמניחים אותם לבעל חוב בדין 'סידור' כדלקמן.

א. הלכה כשמואל. ואין חילוק בין עני לעשיר (מאירי).

לדברי רבנו תם (וכן הובא בשו"ע צו, טו בשם 'ש מי שאומר'), מדובר כאן רק במישכון לצורך בטחון, אבל לצורך פרעון, כאשר הגיע הזמן ומסרב לשלם – שליח ב"ד נכנס לביתו וממשכנו בעל כרחו.

ואף לדעת החולקים, אם היה הלווה אלם ורע מעללים ומעיו פנים מלפרוע, מותר ליכנס לביתו לדעת מצפוניו, ואפילו על ידי שליח גוי. 'וכן אנו עושין בצורכי הקהל ובגורמות' (עפ"י תשובת הרי"ף, מובאת בר"ן. וע' טור בשם הרמ"ה).

ב. לדעת הר"י בתוס', בשוק אין איסור לבעל חוב לנתק חפץ ממנו אלא מדרבנן. ומהרמב"ם ותורי"ד משמע שאסור מן התורה [שלדעה זו 'חבל תחבל' משמע אף בחוץ].

ג. האחרונים צדדו אם 'ביתו' משמע בית דוקא [וצריך ד' על ד' אמות, אבל בפחות מכן אין שם 'בית' עליו – כבסוכה ג] או מובנו כל רשותו, כחצרו גגו וקרפפו (ערש"ש שצדד להצריך דע"ד. וכן במנחת שלמה תנינא נה. ובשו"ת מהרי"ל דסקין פסקים לט נסתפק בזה. ובספר הערות במסכת סוכה נקט שהכוונה ב'ביתו' לרשותו, וכן ב'לא תביא תועבה אל ביתך' – והכל כפי בקלת רז"ל. וצ"ע מדברי התוס' בסוכה שם גבי פתח בית אביה).

ד. וע"ע בחדושי הרי"ם (צז) בדין בית המושכר לו. ובשו"ת בית אפרים (חו"מ עו) בדין תפיסה בערמה, לא בחזקה. יש מפרשים שימוט בשוק האמור כאן, שמושכו וכופהו להביא מביתו משכון, אבל לא יכנס לביתו למשכנו (ר"ח. וכן נקט המאירי לעיקר, שאל"כ לעולם יוכל הלווה להיזהר ולהישמט).

ה. תבע הלווה שלא למשכנו אלא שיסדרו לו – מסדרין לו מיד ונותנים השאר למלוה (למ"ד מסדרין לבעל חוב כדלהלן). ואם אמר שלא לסדר – ממשכנים אותו ומחזיר כסות יום ביום וכסות לילה בלילה כדלקמן.

בכל אופן אסור לחבול כלי אוכל נפש. וכן בגד אלמנה. ולדברי שמואל אמרו שאם בעל החוב נכנס לבית ונוטלם, עובר בזה בשני לאוין; לא תבא אל ביתו לעבט עבטו; לא יחבל רחם ורכב / ולא תחבל בגד אלמנה.

א. אפילו שליח ב"ד, באופנים שמותר לו ליטול, בבית או בשוק – אסור לו ליטול כלי אוכל נפש או בגד אלמנה (עתוס' קטו. ד"ה אלמנה; ר"ן). ודעת הרמב"ן (קטו). שאין לאו דאורייתא בחוץ.

ב. הר"ן כתב שאפילו כלי אוכל מותר למשכנם בשעה שאין עושים בהם מלאכה.

ג. אוכל עצמו אינו בכלל האיסור (תוס'), מלבד מהשיעור של סידור (רא"ש). והמאירי כתב: דוקא בכמות מסחרית. וכן בכלי אוכל נפש אילו יש בידו הרבה דרך סחורה – ממשכנים. והראב"ד נקט שמניח לו כלים כדי צרכו והשאר ממשכן, כעין שאמרו באומנות – שני כלים. ויש חולקים ואוסרים מישכון כלי אוכל נפש מכל וכל. וכן הביא הרא"ש מהתוספתא: היו לו חמש ריחים אין למשכן אפילו אחת מהן. ואם אין עושה מלאכה אלא באחת מהן – אין חייב אלא משום אותה בלבד.

ודוקא כלים שמתקנים בהם האוכל עצמו ולא כלי עבודה המכשירים צמיחת אוכל או שהם מקור פרנסה (ר"ת). ויש חולקים (כדלהלן במחרישה. וכן לגרסתנו 'ווג של ספרים'. ערש"י רא"ש ור"ן).

ד. הרמב"ם (מלוה ג, ב) כתב שאף המלוה על המשכון לא יחבול כלי אוכל נפש. והראשונים השיגוהו (עראב"ד ועוד). גם המאירי תמה על כך וכתב שאם הוציא הלווה משכון מרצונו, אפילו כלי אוכל נפש – מקבלו, אלא שמחזירו בעת הצורך. והרא"ש כתב שבשעת הלואתו אינו צריך להחזיר לו. וכן לענין בגד אלמנה. וכ"נ דעת הר"ן.

נטל כלים שמשמשים בהם ביום – חייב להחזירם ביום, כלי לילה – מחזירם לפני זמן שכיבה. ודוקא בעני שצריך אותם, ולא בעשיר (ואם איש עני הוא לא תשכב בעבוטו – הא עשיר שכב ועבוטו אצלך (אבל לא לשכב בה ממש, שאסור משום רבית להשתמש בעבוטו חנם. רש"י).

רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו מחזיר אלא עד שלשים יום. משלשים ולהלן – מוכרם בבית דין (לפרוע חובו). ולחכמים לעולם מחזיר.

א. הלכה כחכמים (רמב"ם; מאירי).

לפרש"י, חכמים סוברים מסדרים לבע"ח ולרשב"ג אין מסדרים לבעל חוב ולכך פורעם בחובו. ויש אומרים שאף לחכמים אין מסדרים לבע"ח, ומ"מ כל שנטלה בתורת משכון צריך להחזיר (עתוס' ורמב"ן).

י"א שלחכמים מחזיר לו את הכסות היקרה ליום או ללילה, וי"א שנפרעים מהכסות היקרה ונותנים לו כסות פשוטה במקומה (ערש"י תוס' ותורי"ד).

ב. נראה לרבנו תם שאין חיוב השבת העבוט אלא בכלי העשוי לגוף האדם ולהנאתו, משא"כ כגון מחרישת קרקע. ויש סוברים שאף זה בכלל כלי אוכל נפש (עפ"י רבנו יהונתן; מאירי; ר"ן).

ג. כיון שהשבת העבוט מצוה, הרי מדין תורה אין לו ליקח הגירעון של העבוט שנפחת תוך כדי שימוש הלווה, אבל חכמים התירו לעשות כן כדי שלא יימנעו מלהשיב. ויתכן שאם משיב לו לימים מרובים, הואיל ואינו חייב מן הדין לעשות כן – מותר הדבר אף מדין תורה (עפ"י תוס' ותורי"פ לעיל קד:).

עבר ונטל באיסור – היה מעשה וחייבו אביי להחזיר מיד.

א. כתבו התוס' והרא"ש שדוקא משום שהיה שוגג ולא ידע שאסור הלכך יש כאן זכיה בטעות, אבל אם ידע ונטל – לאביי אי עביד מהני. ואף לרבא משמע בגמרא בתמורה שגורת הכתוב כאן שמועילה נטילתו (עתוס' ורמב"ן). ואפילו כלים שמסדרין לבעל חוב, ומחזיר ביום ובלילה (רמב"ן), ואפילו כלי אוכל נפש (ער"ן). והרמב"ם סובר שחייב להחזיר מיד (וכ"מ במאירי). הגר"ח באר שיטתו, שבכלים שאסור ליטלם – מחזירים מיד, ובכלים שמותר ליטלם אלא שמישכנו באיסור, כגון שבא אל ביתו – מחזירים כשאר כלי שימוש, ביום או בלילה.

ב. אין לוקים על העבטת עבוט של כלי אוכל נפש, מפני שניתק לעשה דהשבון. התוס' כתבו להוכיח שאפילו אם איבד או שרף המשכון אינו לוקה. והמאירי כתב שאם אבד או נשרף קודם שיחזיר – לוקה. (התוס' פירשו שאם אבד הו"ל כאילו החזיר שהרי מפסיד חובו. ומשמע מדבריהם שבכל אופן הפסיד חובו, גם באבד באונס. וי"ל לפי שהיה אסור לו לעבוט הו"ל גזלן. ושמא המאירי חולק וסובר דלא הו"ל כגזלן, הגם שנטל באיסור, ופסיד על איבוד המשכון באונס – הלכך לוקה שאין כאן חזרה המנתקת הלאו).

[נחלקו אביי ורבא (קטז). במי שנטל המשכון (בלא עדים), הגם שצריך להחזירו, האם נאמן לתבעו בכדי דמי המשכון [וי"א אף ביותר, יכול לעכבו אצלו. ער"ן], שהרי יכול היה לומר 'לקוח הוא בידי', אם לאו. ומחלוקתם היתה במעשה שנטל סכין של קצבים כמשכון, ופירשו שלאביי לא היה נאמן בטענת לקוח מפני שהוא דבר העשוי להשאיל ולהשכיר, ולרבא אינו עשוי לכך מפני שאנשים מקפידים על פגימתו]. הלכה כרבא. ובדבר העשוי להשאיל ולהשכיר כגון זוג לגזיות צמר וספרא דאגדתא, מודה רבא שאינו נאמן לומר שלי הוא, ואפילו ביתומים (עפ"י רי"ף).

מישכון בשעת הלוואה – מותר, ואינו חייב להחזיר (ש'חבלה' כתיב, אבל כשנותן לו משכון בשעת הלוואה – אינו חובלו).